

תקציר

מחקרים רבים עסקו באירוע כניסת משק בית לחוב. מהמחקרים עולה כי מדובר באירוע משמעותי עבור משק הבית, הן עבור יציבותו הרפואית והכלכלית-תעסוקתית והן עבור המשך קיומו במסגרת הנישואין של בני הזוג. המחקר בנוגע לפושטי הרגל בישראל, מאפייניהם, הסיבות לפשיטת הרגל וההשלכות שלה הוא דל. בהתאם לכך, המדיניות הישראלית כלפי משקי בית הנקלעים לחוב מסתכמת לרוב בהקלות כלליות שאינן נותנות מענה ישיר לבעיות החייב ואינן מסייעות לו לצאת מהחוב או למנוע פשיטת רגל. כניסת משקי בית לחובות ופשיטת רגל גוררות עלות חברתית גבוהה: כלפי הכלכלה המקומית בחוסר יכולתה לתקף חוזים והסכמים, במה שעשוי להשפיע על מגבלות אשראי ולמנוע צמיחה, כלפי הזוכים שלא מקבלים את כספם, וכמובן כלפי משקי הבית שנכנסו לחוב.

לאור זאת, מחקר זה מבקש להשיב על שלוש שאלות:

- א. מהם המאפיינים האישיים והסביבתיים של פושט הרגל בישראל, המנבאים את כניסתו למצב זה?
- ב. מהי השפעתה של הכרזת פשיטת הרגל על החייב?
- ג. האם אירוע פשיטת הרגל הוא חיובי או שלילי עבור החייב?

במחקר זה נעשה שימוש בנתוני אורך על פושטי הרגל בישראל בין השנים 2006 ל-2015, שהתקבלו מהאפוטרופוס הכללי. הנתונים האישיים הושלמו על ידי המוסד לביטוח לאומי, שאף סייע בבניית קבוצת בקרה לקבוצת הטיפול של פושטי הרגל.

במחקר זה נעשה שימוש בכלי מחקר מתקדמים ובניתוחי ניבוי והשלכות של פשיטת הרגל על האדם. נמצא כי מאפיינים אישיים עשויים לנבא כניסת אדם לפשיטת רגל (כמו גיל, מין, כמות ילדים ומקום מגורים), וכך גם שינויים במצב המשפחתי, שינויים כלכליים ושינויים בריאותיים. עוד נמצא כי פשיטת רגל משפיעה על מצבו המשפחתי, הכלכלי, התעסוקתי והבריאותי של האדם, עד כדי הגדלת הסיכוי למוות.

מחקר זה עשוי להוות אבן דרך למחקרים נוספים בתחום, גם בשל אוסף הנתונים המיוחד שהתקבל ממספר רשויות ומשרדי ממשלה, המאפשר ניתוח פאנל של מאפייני פושטי הרגל בישראל, ובעיקר בשל חשיבותו הכלכלית והחברתית-מוסרית, ולשמש את קובעי המדיניות לשנות את הרגולציה המסייעת למנוע פשיטת רגל ולטפל בחייבים באופן ההולם את בעייתם.